

Kuvassa pikku tarttilalainen viereilemassa Linnaisten kylässä katselee, miten sateenkaaret kurkottavat yli Saarioispuolen.

MIKSI MEITÄ KUTSUTAAN SAARIOISPUOLELAISIKSI

Saarioiskulma, Saarioispuoli, Saarioisten hallintopitäjä jne. ovat historian kirjoituksessa mainittuja nimityksiä Vanajaveden erottamalle hallinnollisesti Sääkmäkeen kuuluneelle alueelle.

Näin kertoo akateemikko Eino Jutikkala Saarioispuolen omat jutut kirjassa:

...

Niin kauan kuin maanteitä ei ollut, vesiväylät olivat ensisijaisia kulkureittejä ja järvet pikemmin yhdistivät kuin erottivat. Oli näin ollen luontevaa liittää nykyisin **Saarioispuoleksi** nimetty asutus ja paljon kyliä vielä sen takaa Rantoon ja Kirkonpuolen kanssa Sääksmäen kirkkopitäjäksi. Valtionhallinnolliseksi yksiköksi, ns. hallintopitäjäksi katsottiin vesistön pohjoispuolisen alueen riittävän yksinäänkin. Vesistön eteläpuolelle muodostettiin **Saarioisten hallintopitäjä**, joka on ensi kerran mainittu v. 1390 ja joka käsitti Saarioispuolen sekä myöhemmän Akaan (Toijalan), Kylmäkosken ja Urjalan, siis laajan, mutta keskiajalla harvaan asutun alueen. Sen Sääksmäen kirkkopitäjään kuuluvaa osaa, Tarttilan neljänneskuntaa, ruvettiin joskus jokapäiväisessä puheessa nimittämään **Saarioiskulmaksi**. Hallintopitäjä hajosi vähitellen, ja koko Sääksmäki muodosti sitten yhdessä Kalvolan kanssa oman käräjäkuntansa.

Talon tarkkuudella tunnetaan asutus alkaen ensimmäisestä maakirjasta, joka laadittiin Hämeessä v. 1539. Silloin oli Sääksmäen hallintopitähässä 141 ja Tarttilan neljänneskunnassa 68 taloa, jälkimmäisessä lisäksi kolme aateliskaratanoa eli säteriä...

Saarioispuolella elokuussa 2000 Eino Jutikkala

Saarioispuolen lähihistoriasta löytyy selitys sille, että nimi Tarttila on laajemmin tunnettu kuin muut kylät alueella. Näitä kyliä ovat: Hiittiä, Jutikkala, Kalalahti, Kantala, Kapakka, Lahinen, Linnainen, Lontila, Maatiala, Munkerin, Muntee, Saari, Sillantaka, Sulamäki, Terinen, Tyrisevä ja Uittamo. Kylät ovat olleet pelto- tai metsäalueiden ympäröimiä taloryhmittymiä omine elinpiireineen, kouluineen ja postiosoitteineen. Alueen posti tuli junalla asemalle osoitteella: Kuurila, mistä sen postinkantajat kävivät hakemassa. Linnaisiin siirtyneen postikonttorin lakkauttamisen jälkeen Saarioispuolelle jäi ainoaksi Tarttilan konttori ja siinä yhteydessä kaikkien osoitteet muutettiin 37770 Tarttila, jonka säilyttämisestä v. 1990 käyty kädenvääntö onkin eri juttunsa. Kun jokainen saarioispuolelainen kirjoittaa osoitteekseen Tarttila, on selvä, että tämä tieto yleisesti yhdistetään asuinalueeseemme, vaikka olemmekin kotoisin kuudestatoista eri kylästä.

Olemmeko kaikki valmiit olemaan tarttilalaisia? Kun teimme haastatteluja kirjaa varten, tuli varsin selväksi vanhempien asukkaiden ylpeys omasta kylästään ja pettymys postin aiheuttamaan sekaannukseen. Kuulimme monta kertaa sanottavan, olen linnaislainen tai munteelainen, mutta ei minusta tule tarttilalaista. Sääksmäen kunnan ja seurakunnan virallisissa papereissa mainitaan henkilö siitä ja siitä kylästä. Tänä päivänä lapset käyvät Tarttilan koulussa, sanomalehdet kertovat tapahtumia Tarttilasta, asuntoja on myytävänä Tarttilassa. Fb-sivu Tarttilalaiset kokoaa yhteen nykyisiä ja joskus Saarioispuolella asuneita henkilöitä. Keskustellaan siellä, onko muutoksen aika nyt.

Helmikuussa 2016

Sointu Simola

junantuoma tarttilalainen